

ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО РАЙОНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

На сучасному етапі розвитку суспільства однією з найважливіших проблем є охорона підземних та поверхневих водних ресурсів. Необхідність збереження гідрологічних ресурсів зумовлена недостатньою потужністю очисних споруд, неефективністю їх роботи, внаслідок перевантаження та застарілості обладнання. Останнім часом спостерігається тенденція до зниження обсягів використання води на потреби різних галузей господарства, проте частка забруднених стоків у зворотних водах є досить високою, що викликає значне забруднення водойм стічними водами [4].

Хмельницький район Хмельницької області об'єднує 27 територіальних громад загальною площею 10,7 км² із кількістю населення 682,5 тисяч осіб [2]. Аналіз структури водокористування Хмельницького району, показав, що за 2021 рік у районі було забрано із природних водних об'єктів 46,85 млн. м³ води, у тому числі із підземних водозаборів – 28,5 тис. м³ [1]. Використано 31 млн. м³ свіжої води, у тому числі на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 14,7 млн. м³, на виробничі потреби – 15,4 млн. м³, на зрошення – 0,2 млн. м³ та на інші потреби – 0,7 млн. м³ води (рис. 1).

Найбільші обсяги водозабору фіксуються у Красилівській, Хмельницькій, Мироліумненській, Староконстантинівській та Волочиській територіальних громадах (ТГ) Хмельницького району. За обсягами використання свіжої води лідирує Хмельницька (14 млн. м³), Красилівська (2 млн. м³) і Волочиська (1,9 млн. м³) громади (табл. 1). З обсягів оборотного водокористування Хмельницького району на Теофіпольську громаду припадає 96%, близько 62 млн. м³ води в громаді використовується повторно, тоді як загалом по району 64,1 млн. м³ [1]. Повторне використання води здійснюється також на

підприємствах Городоцької, Наркевицької, Красилівської та Гвардійської ТГ.

Рис. 1. Структура водокористування Хмельницького району, за 2021 рік

Обсяги загального водовідведення у Хмельницькому районі за 2021 рік склали 35,2 млн. м³ води. У поверхневі водні об'єкти району за звітний рік було скинуто 34,2 млн. м³ стічних вод. У тому числі 0,9 млн. м³ – забруднених зворотних (стічних) вод та 12 млн. м³ – нормативно чистих без очистки зворотних вод (рис. 2). На очисних спорудах досліджуваної території за 2021 рік було очищено 21,3 млн. м³ стічних вод, обсяг оборотного водокористування склав 64,1 млн. м³ води [1].

Таблиця 1

**Основні показники водокористування територіальних
громад Хмельницького району**

Територіальна громада	Забрано із природних водних об'єктів всього, тис. м³	Використано свіжої води, всього, тис. м³	Загальне водо- відведення, тис. м³
Антонінська	845	700	680
Війтовецька	981	797	776
Віньковецька	607	131	47
Вовковинецька	15	15	-
Волочиська	2461	1975	1765
Гвардійська	51	22	14
Городоцька	860	624	134
Деражнянська	351	280	212
Заслученська	80	26	20
Зіньківська	7	7	-
Красилівська	21 477	2057	1808
Летичівська	180	125	55
Лісовогринівецька	1122	65	647
Меджибізька	1657	945	840
Мирломоненська	2715	1661	1630
Наркевицька	450	450	380
Розсошанська	1165	765	675
Сатанівська	132	120	48
Солобковецька	28	17	4
Староконстантинівська	3945	1760	3373
Староостропільська	106	72	16
Старосинявська	1832	1515	1412
Теодіпольська	1900	1380	782
Хмельницька	2545	14 035	19 342
Чорнострівська	515	471	440
Щиборівська	331	22	1
Ярмолинецька	171	81	80

Рис. 2. Структура скидання зворотних (стічних) вод у поверхневі водні об'єкти Хмельницького району, за 2021 рік

Отож, підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що структура водокористування Хмельницького району Хмельницької області є доволі збалансованою. Оскільки на досліджуваній території за один рік було забрано близько 47 млн. м³ свіжої води, а скинуто у поверхневі водні об'єкти лише 34,2 млн. м³ стічних вод, при цьому обсяг оборотного водокористування склав 64,1 млн. м³ води. На очисних спорудах в межах досліджуваної території очищається 62% стоків, що є доволі високим показником. Адже загалом у Хмельницькій області цей показник становить 65%, у Кам'янець-Подільському районі – 98% і у Шепетівському районі – 33,5%. Тому можна стверджувати, що структура використання води у Хмельницькому районі є збалансованою та відповідає параметрам раціонального водокористування.

Література:

1. Державне агентство водних ресурсів України. Державний облік водокористування. URL: <https://www.davr.gov.ua/derzhavnij-oblik-vodokoristuvannya>
2. Децентралізація. Офіційний сайт. URL: <http://decentralization.gov.ua>
3. Питуляк М., Питуляк М. Сучасний стан та особливості використання водних ресурсів Хмельницької області. Наукові записки ТНПУ. Серія Географія, 2019, №2. С. 156-163.
4. Природокористування: навчальний посібник. За ред. проф. Л.П. Царика. Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. 398 с.
5. Vytsyura L., Kapusta T. Issue of transformation of water use in Ukraine. Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: географія. 2022. Вип. 2. (53). С. 124-128.

Ігор КЛЯМАРОВ, магістрант

Науковий керівник: д.геог.н., проф.. Царик Л.П.

ПРИРОДНІ РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПРИП'ЯТЬ-СТОХІД»

Національний природний парк (НПП) «Прип'ять-Стохід» знаходиться у Північно-Східній частині Волинської області. Згідно фізико-географічного районування територія НПП «Прип'ять-Стохід» відноситься до району Верхньоприп'ятської акумулятивної низовини, області Волинського Полісся, Поліської провінції зони мішаних лісів Східноєвропейської рівнинної країни, де природні умови сприяють розвитку рекреації і туризму. Цей край чарує своїми безкраїми лісами, прекрасними озерами, та непрохідними болотами. Найбільш мальовничі краєвиди спостерігаються вздовж річок Прип'ять та Стохід (рис. 1). Характерною особливістю цих річок є наявність десятків рукавів, русел, заторів, стариць, серед яких безліч заболочених та піщаних островів. Значної привабливості території надають елементи солово-льодовикового рельєфу –